

2.1 ความเป็นมาของอุตสาหกรรมยาสูบ

ประเทศไทยเริ่มมีการปลูกยาสูบเมื่อประมาณ 350 ปีมาแล้ว ซึ่งก็มีได้เจริญก้าวหน้าแต่อย่างไร จนกระทั่งมีบริษัทต่างประเทศ คือ บริษัท BRITISH AMERICAN TOBACCO (บี เอ ที) เข้ามาดำเนินการผลิตบุหรี่ซิการ์เรต โดยใช้ใบยาสูบพันธุ์เวอร์จิเนียจากต่างประเทศ บริษัท บี เอ ที ได้พยายามลดต้นทุนการผลิตโดยส่งเสริมให้มีการเพาะปลูกใบยาสูบพันธุ์เวอร์จิเนียขึ้นในภาคเหนือของประเทศไทย ซึ่งปรากฏว่าปลูกได้ผลดีพอสมควร ต่อมาในปี พ.ศ. 2484 รัฐบาลไทยซื้อกิจการของบริษัท บี เอ ที และบริษัทเล็ก ๆ ที่ทำการผลิตบุหรี่อีก 2-3 บริษัทมาเป็นของคนไทย พร้อมกับประกาศให้อุตสาหกรรมยาสูบเป็นรัฐวิสาหกิจผูกขาด ในปี พ.ศ. 2486 โรงงานยาสูบในสังกัดกระทรวงการคลังจึงได้ถือกำเนิดนับแต่บัดนั้นเป็นต้นมา และรัฐบาลได้ส่งเสริมให้มีการเพาะปลูกยาสูบเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตบุหรี่ เมื่อเกษตรกรนิยมปลูกใบยาสูบมากขึ้นจนเกินความต้องการของโรงงานยาสูบ จึงได้มีเอกชนเข้ามาทำการส่งเสริมและรับซื้อเพื่อส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศจนถึงทุกวันนี้

2.2 การจัดองค์การโรงงานยาสูบ

โรงงานยาสูบเป็นรัฐวิสาหกิจสังกัดกระทรวงการคลัง ซึ่งรูปแบบองค์การของโรงงานยาสูบ ที่ดำเนินการในการผลิตบุหรี่นั้นประกอบไปด้วยประธานการบริหารงาน คือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ซึ่งเป็นผู้จัดตั้ง คณะกรรมการอำนวยการ และผู้อำนวยการยาสูบ มีตำแหน่งรองผู้อำนวยการยาสูบถึง 3 ฝ่ายใหญ่ ๆ คือ ฝ่ายธุรการ ฝ่ายวิชาการและเสริมงาน และฝ่ายปฏิบัติการ ซึ่งแต่ละฝ่ายประกอบไปด้วยฝ่ายละส่วน ดังต่อไปนี้

1. ฝ่ายธุรการ ประกอบด้วย ฝ่ายกลาง ฝ่ายบัญชีและการเงิน ฝ่ายสวัสดิการ และส่วนการงบประมาณ

2. ฝ่ายวิชาการและเสริมงาน ประกอบด้วย ฝ่ายจัดหาและรักษาพัสดุ ฝ่ายการแพทย์ ฝ่ายวิจัย และฝ่ายไร่

3. ฝ่ายปฏิบัติการ ประกอบด้วย ฝ่ายขาย ฝ่ายช่าง ฝ่ายผลิต ส่วนการขนส่ง และส่วนการโยธา

ในแต่ละฝ่ายหรือส่วนของฝ่ายธุรการ ฝ่ายวิชาการและเสริมงาน และฝ่ายปฏิบัติการ ยังประกอบไปด้วยกองต่าง ๆ อีกมากมาย ดังจะเห็นได้จากแผนภาพที่ 2.1

2.3 แผนการผลิตใบยาสูบ

โรงงานยาสูบได้ทำการผลิตบุหรี่เป็นรายปักษ์ โดยอาศัยข้อมูลจากยอดขายในงวดที่แล้ว จำนวนสต็อก และกำลังผลิตของแต่ละโรงงาน ในปัจจุบันโรงงานยาสูบมีโรงงานผลิตบุหรี่ 4 โรงงาน ตั้งอยู่ที่คลองเตย 3 โรงงาน และที่ยานนาวาอีก 1 โรงงาน ซึ่งแต่ละโรงงานมีกำลังการผลิตแยกตามรสและประเภทดังต่อไปนี้

โรงงานผลิตยาสูบ ^{1/} (ร.ย.ส)	รสบุหรี่	ประเภทบุหรี่	กำลังผลิตปกติ/วัน
1	รสเวอรจิเนีย	ธรรมดา	9 ล้านมวน
3	รสเวอรจิเนียและรสอเมริกัน	กั้นกรอง	14.50 ล้านมวน
4	รสเวอรจิเนีย	กั้นกรองและธรรมดา	21.75 ล้านมวน
5	รสอเมริกัน	กั้นกรองและธรรมดา	49.84 ล้านมวน
		รวม	95.00 ล้านมวน
		ปีละ	22.42 พันล้านมวน

กระบวนการผลิตของแต่ละโรงงานคล้ายคลึงกัน จะแตกต่างกันเฉพาะประเภทบุหรี่ที่ผลิต ประเภทเครื่องจักรและประสิทธิภาพเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตยาเส้นและบุหรี่ บุหรี่ที่โรงงานผลิตยาสูบทั้ง 4 โรงงาน ทำการผลิตมีทั้งหมด 13 ตรา โดยใช้ใบยาในประเทศ 33 กลุ่ม และใบยาต่างประเทศ 6 กลุ่ม ตามสูตรที่กำหนดโดยผู้ชำนาญการของโรงงานยาสูบ บุหรี่ 13 ตรา ประกอบด้วย

^{1/} โรงงานผลิตยาสูบ 2 เดิมตั้งอยู่ที่สะพานเหลือง ถนนพระราม 4 ได้ย้ายมารวมกับโรงงานผลิตยาสูบ 3 ที่คลองเตย เป็น ร.ย.ส. 3 หน่วย 2 เพราะอาคารเดิมชำรุด

- บุหรี่รสอเมริกันมี 4 ตรา คือ

ก. ชนิดกันกรอง ความยาว 85 มม.

1. กรองทิพย์
2. กรุงทอง 85
3. สายฝน

ข. ชนิดธรรมดา ความยาว 70 มม. มีตราเดียว คือ

4. กรุงทอง

- บุหรี่รสเวอรจิเนียมี 9 ตรา คือ

ก. ชนิดกันกรอง ความยาว 85 มม.

1. สามิต 14
2. รอยล์สแตนดาร์ด 111
3. รอยล์สแตนดาร์ด 111 เคอร์ลุกซ์ ซองแข็ง

ข. ชนิดธรรมดา ความยาว 70 มม.

4. สามิต
5. เกล็คทอง
6. พระจันทร์
7. แควทอง
8. รวงทิพย์
9. เกล็คทอง 27

การผลิตบุหรี่ทั้ง 13 ตรา นี้ จะต้องอาศัยวัตถุดิบที่สำคัญคือ ใบยาสูบ ขณะเดียวกันการวางแผนการผลิตใบยาสูบของโรงงานยาสูบก็ต้องอาศัยข้อมูลจากการผลิตและจำหน่ายบุหรี่ยามาเป็นส่วนหนึ่งในการวางแผนด้วยเช่นกัน

ยอดจำหน่ายบุหรี่ของโรงงานยาสูบตั้งแต่ช่วงปี 2523 ถึง 2526 ไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก กล่าวคือ ในปี 2523 จำหน่ายได้ 29.77 พันล้านมวน แล้วเพิ่มเป็น 32.75 พันล้านมวนในปี 2524 ต่อมาในปี 2525 ปริมาณจำหน่ายกลับลดลงเป็น 27.83 พันล้านมวน แล้วเพิ่มเป็น 28.45 พันล้านมวนในปี 2526 จากปริมาณการจำหน่ายดังกล่าวนี้ บุหรี่กั้นกรองที่จำหน่ายได้มากที่สุด คือ บุหรี่รสอเมริกันตรากรงทิพย์ จำหน่ายได้ 7.17 พันล้านมวน หรือ ร้อยละ 24 ของปริมาณการจำหน่ายบุหรี่ทั้งหมด ซึ่งปริมาณการจำหน่ายนี้ได้เพิ่มเป็นร้อยละ 27, 30 และ 37 ในปี 2524, 2525 และ 2526 ตามลำดับ ส่วนตราที่จำหน่ายได้รองลงมา คือ ตรากรงทอง 85 จำหน่ายได้ร้อยละ 23, 19, 17 และ 18 ของปริมาณการจำหน่ายบุหรี่ทั้งหมดในปี 2523, 2524, 2525 และ 2526 ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าแนวโน้มการจำหน่ายบุหรี่ทรานส์ลดลง

สำหรับบุหรี่ธรรมดาที่มีแนวโน้มการจำหน่ายลดลง กล่าวคือ ในปี 2523 จำหน่ายได้ทั้งหมด 8.91 พันล้านมวน หรือร้อยละ 30 ของปริมาณการจำหน่ายทั้งหมด จากนั้นก็ได้เปลี่ยนแปลงเป็นร้อยละ 31, 28 และ 21 ในปี 2524, 2525 และ 2526 ตามลำดับ และบุหรี่ธรรมดาที่จำหน่ายได้มากที่สุด คือตราสามิต รองลงมาคือตราวงทิพย์ ตราวงที่ 2.1 จะแสดงรายละเอียดจำนวนและร้อยละในการจำหน่ายบุหรี่ต่าง ๆ ปี 2523 - 2526

ตารางที่ 2.1 การจำหน่ายบุหรืตราต่าง ๆ ในปี 2523 - 2526

จำนวน : ล้านบาท

ตราบุหรื	รส	ปีที่เริ่มผลิต	2523		2524		2525		2526	
			จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
<u>บุหรืธรรมดา</u>										
รวมทิพย์	เวอรจิเนีย	2507	1,855	6	3,552	11	2,057	7	82	-
แควทอง	เวอรจิเนีย	2525	-	-	-	-	10	-	642	3
พระจันทร์	เวอรจิเนีย	2485	684	2	744	2	668	2	844	3
เกลือทอง	เวอรจิเนีย	2489	1,513	5	1,985	6	2,222	8	1,814	6
สามิต	เวอรจิเนีย	2495	3,505	12	2,591	8	2,019	8	1,975	7
กรุงทอง	อเมริกัน	2499	1,357	5	1,165	4	882	3	729	2
<u>รวมบุหรืธรรมดา</u>			8,912	30	10,037	31	7,948	28	6,086	21

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

จำนวน : ล้านวน

ตราบุน	รส	ปีที่เริ่มผลิต	2523		2524		2525		2526	
			จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
<u>บุนกักรอง</u>										
กรุงทอง 85	อเมริกัน	2512	6,734	23	6,132	19	4,803	17	5,019	18
กรองทิพย์	อเมริกัน	2504	7,168	24	8,833	27	8,418	30	10,482	37
สามิต 14	เวอรจิเนีย	2515	5,405	18	6,079	18	4,870	18	4,940	17
สายฝน	อเมริกัน	2508	816	3	823	2	813	3	782	3
รส. 111	เวอรจิเนีย	2514	729	2	850	3	979	4	1,124	4
รส. เกล็ดขี้	เวอรจิเนีย	2526	-	-	-	-	-	-	18 ^{1/}	-
รวมบุนกักรอง			20,852	70	22,717	69	19,883	72	22,365	79
รวมบุนทั้งหมด			29,764	100	32,754	100	27,813	100	28,451	100
รวมบุนรสเวอรจิเนีย			13,689	46	15,801	48	12,915	46	11,439	40
รวมบุนรสอเมริกัน			16,075	54	16,953	52	14,916	54	17,012	60

หมายเหตุ - ^{1/} ตัวเลขเพียง 2 เดือน

- ไม่มียอดจำหน่ายของตราเกล็ดทอง 27 เนื่องจากปีที่เริ่มผลิตบุนตรา นี้ คือ ปี 2527

010044

ในการผลิตทุเรียนแต่ละตรานั้นจะมีส่วนผสมเป็นไปตามสูตรที่ผู้ชำนาญการอนุมัติให้ใช้โดยคำนึงถึงความผันแปรของใบยาในแต่ละฤดู การยอมรับรสชาติของตลาด ต้นทุนของใบยาและสต็อกใบยาที่มีอยู่

วัสดุที่ใช้ในการผลิตทุเรียนของโรงงานยาสูบ ประกอบไปด้วย

1. ใบยาในประเทศ
2. ใบยาต่างประเทศ
3. วัสดุการผลิตอื่น ๆ

2.3.1 การจัดการและเตรียมใบยาในประเทศ

ใบยาในประเทศที่โรงงานยาสูบใช้ในการผลิตทุเรียนมีอยู่ด้วยกัน 33 กลุ่ม โดยแบ่งตามพันธุ์ใบยาและคุณภาพใบยา ดังนี้

1. ใบยาเวอร์จิเนีย แบ่งเป็น 23 กลุ่ม ได้แก่ ^{1/}
 - ใบยาเกรดสูง ต้นฤดู 4 กลุ่ม คือ CAL-R, CAF-R, BAL-R, BAF-R
 - ใบยาเกรดสูง ปลายฤดู 4 กลุ่ม คือ CAL, CAF, BAL, BAF
 - ใบยาเกรดกลาง ต้นฤดู 4 กลุ่ม คือ CBL-R, CBF-R, BBL-R, BBF-R
 - ใบยาเกรดกลาง ปลายฤดู 4 กลุ่ม คือ CBL, CBF, BBL, BBF
 - ใบยาเกรดต่ำ ต้นฤดู 3 กลุ่ม คือ CCF-R, BCF-R, BG-R
 - ใบยาเกรดต่ำ ปลายฤดู 3 กลุ่ม คือ CCF, BCF, BG
 - ก้านใบยาเวอร์จิเนีย 1 กลุ่ม เรียกว่า V-SYSTEM

^{1/} รายละเอียดของมาตรฐานใบยา แยกตามเกรดจะได้กล่าวอีกครั้งหนึ่งใน

2. ไบยาเบอร์เลย์แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่กลุ่ม X, C, B และก้านเบอร์เลย์ ซึ่งเรียกว่า B-SYSTEM อีกหนึ่งกลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มประกอบด้วยชั้นไบยาดังต่อไปนี้

กลุ่ม X (ยาต้น) มี 6 ชั้นคือ X1L, X2L, X3L, X1F, X2F, X3F

กลุ่ม C (ยากกลาง) มี 6 ชั้นคือ C1L, C2L, C3L, C1F, C2F, C3F

กลุ่ม B (ยาบน) มี 5 ชั้นคือ B1F, B2F, B3F, B2D, B3D

3. ไบยาเตอร์กิชแบ่งเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ AG/RE, AG/RO, KP/RE, KP/RO และยาร่วงที่เรียกว่า S/T แต่ละกลุ่มประกอบด้วยชั้นไบยา ดังนี้

กลุ่ม AG/RE (ยาสูง) มี 3 ชั้นคือ A1, A2, B1

กลุ่ม AG/RO (ยาสูง) มี 3 ชั้นคือ A3, B2, B3

กลุ่ม KP/RE (ยากกลาง) มี 2 ชั้นคือ K1, K2

กลุ่ม KP/RO (ยาต่ำ) มี 3 ชั้นคือ D1, D2, D3

4. ไบยาพันธุ์พื้นเมืองอีก 1 กลุ่ม

ในปัจจุบันการจัดการจัดหาไบยาในประเทศและการเตรียมไบยาของโรงงานยาสูบ อยู่ในความรับผิดชอบของฝ่ายไร่ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในองค์การของโรงงานยาสูบ

ฝ่ายไร่ของโรงงานยาสูบ ประกอบด้วย

1. กองธุรการ
2. กองพัสดุไร่
3. โรงอบคลองเตย
4. โรงอบเด่นชัย
5. สำนักงานไร่ยาสูบเชียงใหม่
6. สำนักงานไร่ยาสูบเชียงราย
7. สำนักงานไร่ยาสูบลำปาง
8. สำนักงานไร่ยาสูบแพร่
9. สำนักงานไร่ยาสูบเพชรบูรณ์

10. สำนักงานไรรยาสูบหนองคาย
11. สำนักงานไรรยาสูบนครพนม
12. สำนักงานไรรยาสูบบ้านไผ่

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้จะกล่าวถึงเฉพาะสำนักงานไรรยาสูบหนองคาย ซึ่งผลิตใบยาพันธุ์เวอรจิเนีย สำนักงานไรรยาสูบนครพนม ซึ่งผลิตใบยาพันธุ์เวอรจิเนีย เบอร์เลย์ และเตอร์กิช และสำนักงานไรรยาสูบบ้านไผ่ ซึ่งผลิตใบยาพันธุ์เตอร์กิช สำนักงานไรรทั้ง 3 แห่งนี้ประกอบไปด้วยผู้จัดการ รองผู้จัดการ กองธุรกิจ กองบัญชี และกองสถานีใบยา ซึ่งกองสถานีของแต่ละสำนักงานไรรยาสูบทั้ง 3 แห่ง มีดังนี้

<u>สำนักงานไรรยาสูบหนองคาย</u>	<u>สำนักงานไรรยาสูบนครพนม</u>	<u>สำนักงานไรรยาสูบบ้านไผ่</u>
- สถานีท่าบ่อ	- สถานีบ้านแพง 1	- สถานีหนองคำ
- สถานีเวียงคุก	- สถานีบ้านแพง 2	- สถานีบ้านเขวา
- สถานีหาดคำ	- สถานีคอนนาหงษ์	- สถานีไทรงาม 1
- สถานีโพนสำ	- สถานีชัยบุรี	- สถานีไทรงาม 2
- สถานีหนองบัว	- สถานีนาทม	- สถานีโนนชัย
- สถานีศรีเชียงใหม่		
- สถานีปากสวย		

หน้าที่และความรับผิดชอบของสำนักงานไรรยาสูบและสถานี มีรายละเอียดแสดงในตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 งานที่รับผิดชอบ และอัตรากำลังของพนักงานสถานี

ตำแหน่ง	งานที่รับผิดชอบ	งานพิเศษ
นายสถานีชั้น 1 (พ. อันดับ 6)	ควบคุมและดำเนินงานทั้งหมดของสถานีฯ ตามนโยบาย ของสำนักงาน ดังนี้.- 1. <u>ควบคุมการผลิตใบยาตามโควต้า</u> วางนโยบาย และดำเนินการผลิตร่วม ผช. นสน. (ด้านไร่) หัวหน้าสาย และ พ. ตรวจไร่ ดังนี้.- 1.1 <u>งานด้านวางแผนงาน</u> - จัดแบ่งเขตปลูกให้เหมาะสมกับปริมาณ โควต้า - วางโปรแกรมการทว่าน-ปลูก 1.2 <u>งานด้านวิชาการ</u> แนะนำส่งเสริมด้าน วิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเพาะ ปลูก และบำรุงต้นยาสูบแก่ชาวไร่ เช่น การเตรียมดินเพาะกล้า เตรียมดินปลูก การปลูก การใส่ปุ๋ย การให้น้ำยาสูบ ตลอดจนการไถยาป้องกันและกำจัดศัตรูพืช เพื่อให้ชาวไร่ผลิตใบยาได้ครบตามโควต้า และมีคุณภาพดีตามความต้องการของ รยส. โดยใช้ต้นทุนการผลิตที่ต่ำ	ร่วมเป็นกรรมการ รับซื้อใบยา

ตำแหน่ง	งานที่รับผิดชอบ	งานพิเศษ
	1.3 <u>งานด้านแนะนำและติดตามผลงาน</u> - แนะนำการปฏิบัติและช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในการผลิตใบยาแก่ชาวไร่ ตั้งแต่เริ่มโปรแกรมการหว่าน-ปลูก เตรียมการปลูกจนถึงการเก็บใบยา บ่ม คัด อัด และนำใบยามาขายแก่สถานี - จัดแบ่งกลุ่มชาวไร่ในแต่ละเขตของสายต่าง ๆ นำใบยามาขายแก่สถานี เพื่อให้สัมพันธ์กับเรือนโรงที่รับซื้อใบยา การรูดก้านใบยา การสับก้าน การอัดเนื่อและก้านใบยา ตลอดจนเรือนโรงที่เก็บกองเนื่อและก้านที่รอการขนส่ง 1.4 <u>ด้านสถิติ</u> - สถิติผลผลิต/ไร่ ของชาวไร่และราคาเฉลี่ย - สถิติการรับซื้อใบยาแต่ละครั้งและราคาเฉลี่ย - สถิติผลผลิตทั้งหมดของสถานี และราคาเฉลี่ย	

ตำแหน่ง	งานที่รับผิดชอบ	งานพิเศษ
ผู้ช่วยนายสถานี ชั้น 1 (พ. อันดับ 5) (ภายใน)	2. <u>ควบคุมการดำเนินงานภายในสถานี</u> วางนโยบาย ดำเนินงานร่วมกับ ผช. นสน. (ภายใน) และ พนักงานอันดับ 4 (ธุรการ-บัญชี) ดังนี้.- - ดูแลทรัพย์สินของสถานี ตลอดจนงานด้าน ธุรการและบัญชีต่าง ๆ - ซ่อมแซมเรือนโรงและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้องกับการรับซื้อใบยา การรูดก้าน สับก้าน และการอัดใบยา ตลอดจนบ้านพัก ของพนักงาน ตามงบประมาณที่ได้รับ - จัดเตรียมเรือนโรงรับซื้อใบยา โรงรูดก้าน ใบยา โรงสับก้านใบยา โรงอัดเนื้อและก้าน ใบยา ให้สัมพันธ์กับปริมาณใบยาที่จะรับซื้อจาก ชาวไร่ - จัดเตรียมเรือนโรงเก็บกองเนื้อใบยาและก้าน ที่อัดแล้ว เพื่อรอการขนส่ง - ดูแลสวัสดิภาพของพนักงานในด้านต่าง ๆ - จัดทำงบประมาณต่าง ๆ - จัดทำสถิติต่าง ๆ เช่น ปริมาณน้ำฝน การรูด ก้าน อัด - ควบคุมและดำเนินงานภายในสถานีทั้งหมด ตาม ข้อ 2	ร่วมเป็นกรรมการ รับซื้อใบยา

ตำแหน่ง	งานที่รับผิดชอบ	งานพิเศษ
ผู้ช่วยนายสถานี ชั้น 1 (พ. อันดับ 5) (ด้านไร่) พ. อันดับ 4 (ธุรการ-บัญชี)	- ควบคุม พ. อันดับ 4 (หัวหน้าสาย) และ พ. อันดับ 3 (ตรวจไร่) เพื่อดำเนินงาน ควบคุมการผลิตไถยาตามข้อ 1.1, 1.2, 1.3 และ 1.4 ควบคุมงานด้านธุรการและบัญชีต่าง ๆ ดังนี้.- <u>งานด้านธุรการ</u> - จัดหาพัสดุเครื่องเขียนแบบพิมพ์ - ควบคุมพัสดุเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ของ สถานี - ควบคุมการก่อสร้างซ่อมแซมตามงบประมาณ <u>งานด้านบัญชี</u> - จัดตั้งงบประมาณต่าง ๆ ของสถานี - จัดทำบัญชีค่าแรงงาน (พ. รายวัน) ประจำงวด - จัดทำบัญชีเบิกเงินชดเชยค่าพาหนะ - จัดทำบัญชีค่ารถก้านไถยา - จัดทำบัญชีค่าอีดไถยา, ก้าน - จัดทำบัญชีงบเดือนการปฏิบัติงานของ พ. ประจำเดือน	ร่วมเป็นกรรมการ รับซื้อไถยา

การจัดหาและการเตรียมใบยาแต่ละพันธุ์ของหน่วยงานในฝ่ายไร่ โรงงานยาสูบ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การจัดหาและการเตรียมใบยาสูบพันธุ์เวอร์จิเนีย

โรงงานยาสูบได้กำหนดเป้าหมายการจัดซื้อขึ้นแต่ละปีสำหรับชั้นยาสูง ยากลางและยาต่ำเป็นสัดส่วนที่แน่นอน ส่วนการจัดสรรการซื้อแบ่งเป็นโควตาให้กับชาวไร่และผู้บ่มอิสระแต่ละราย โดยกำหนดราคาตามเกรดของโรงงานยาสูบและมีการทำสัญญาล่วงหน้าก่อนทุกฤดูกาลผลิต โดยซื้อปีละ 1 ครั้ง ขั้นตอนการดำเนินการซื้อใบยาจากกลุ่มชาวไร่บ่มเองและจากผู้บ่มอิสระ มีดังนี้

1.1 ใบยาสูบจากชาวไร่บ่มเอง

ชาวไร่รับเมล็ดพันธุ์ไปจากสถานีแล้วเพาะกล้าปลูก บ่ม คัด อัดเบล^{1/}เองทั้งสิ้น และส่งใบยาแห้งไปขายที่สถานีที่ตนสังกัด รุกก้านที่สถานีแล้วส่งไปโรงอบ

1.2 ใบยาสูบจากผู้บ่มอิสระ

ผู้บ่มรับเมล็ดพันธุ์ไปจากสำนักงานไร่ยาสูบเพาะกล้าเอง จากนั้นจะส่งกล้าให้ชาวไร่ปลูกแล้วคอยรับซื้อใบยาสดจากชาวไร่เพื่อนำไปบ่มที่โรงบ่มของตนเอง คัด อัด และส่งใบยาแห้งขายให้สำนักงานไร่ยาสูบที่ตนสังกัด สำนักงานฯ ส่งใบยาแห้งที่รับซื้อจากผู้บ่มอิสระไปยังโรงอบ โรงอบจะรुकก้านเอง

การอบใบยาสูบพันธุ์เวอร์จิเนียใช้โรงอบที่เด่นชัย จังหวัดแพร่และที่คลองเตย ซึ่งเป็นโรงอบของโรงงานยาสูบ ส่วนโรงอบคอยติ จังหวัดลำพูน เป็นโรงอบของเอกชน ซึ่งรับจ้างโรงงานยาสูบทำการรुकก้านและอบใบยาจากสำนักงานไร่ยาสูบ นอกจากนี้ยังรับอบใบยาและก้านใบยาจากสถานีใบยา ใบยาที่อบเสร็จจะเก็บรักษาไว้ที่โกดังห้องถื่น จนได้รับคำสั่งจากฝ่ายจัดหาและรักษาพัสดุให้ผู้รับเหมาขนส่งนำส่งโกดังของฝ่ายจัดหาและรักษาพัสดุที่กรุงเทพฯ ต่อไป

^{1/} อัดเบล หมายถึง การบรรจุใบยาแห้งในกระสอบโดยเข้าเครื่องอัดใบยาให้แน่น

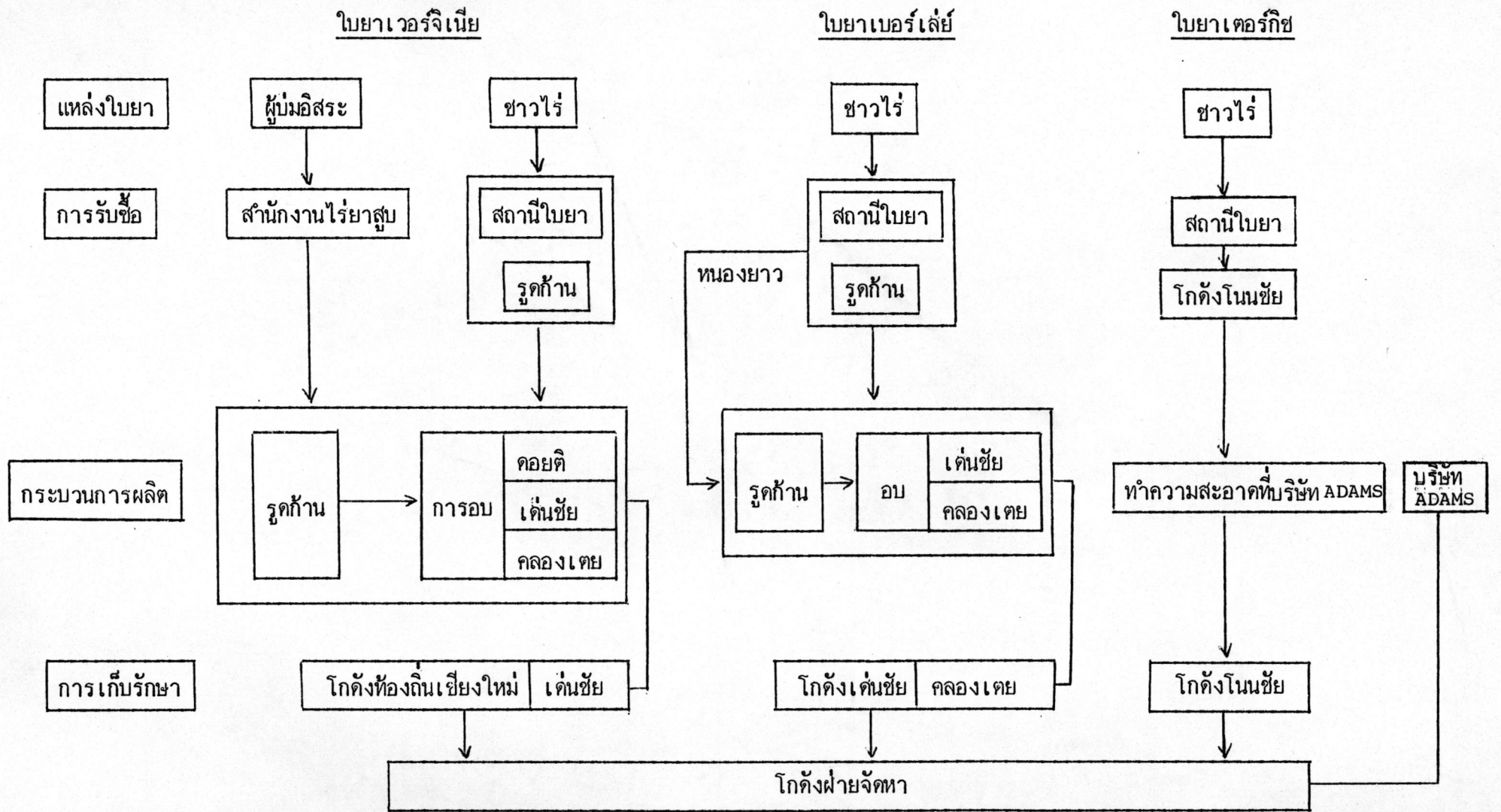
2. การจัดการและเตรียมใบยาพันธุ์เบอร์เลย์

การจัดการและเตรียมใบยาพันธุ์เบอร์เลย์มีลักษณะเดียวกันกับใบยาพันธุ์เวอร์จิเนีย แต่โรงงานยาสูบรับซื้อจากชาวไร่ตามโควต้าเท่านั้น การรูดก้านส่วนใหญ่ทำที่สถานีใบยา ยกเว้น ใบยาที่มาจากสถานีหนองยาว สำนักงานไร่ยาสูบเพชรบูรณ์ ส่งให้โรงอบเค้นช่วยทำการรูดก้านและอบ

3. การจัดการและเตรียมใบยาพันธุ์เตอร์กิช

การจัดซื้อมีลักษณะเดียวกันกับใบยาพันธุ์เวอร์จิเนีย และพันธุ์เบอร์เลย์ โดยแบ่งสรรโควต้าให้ชาวไร่แต่ละรายตามสถานีต่าง ๆ ใบยาที่ซื้อจะถูกส่งไปทำความสะอาดที่หน่วยงานของบริษัทคัมส์ ที่บ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ซึ่งรับจ้างโรงงานยาสูบในการทำความสะอาดใบยาก่อนเก็บเข้าโกดังท้องถิ่นเพื่อเตรียมจัดส่งมายังโกดังที่กรุงเทพฯต่อไป

ขอบข่ายและขั้นตอนการจัดการใบยาในประเทศแสดงให้เห็นในแผนภาพที่ 2.2

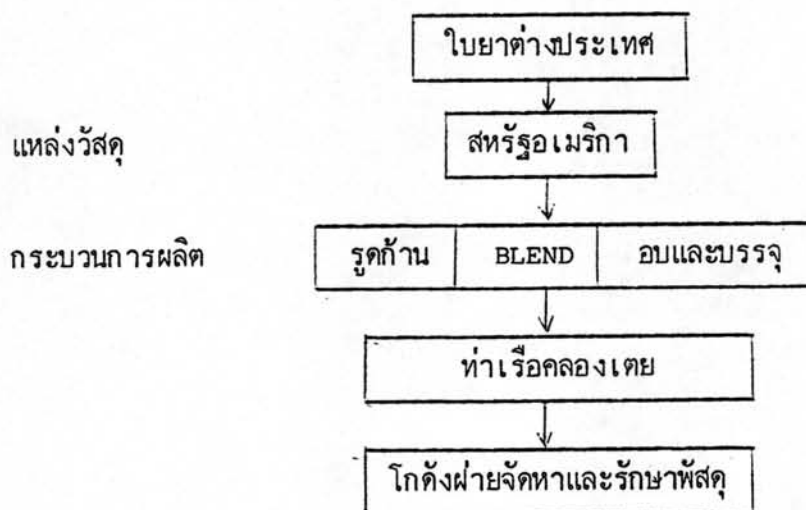

แผนภาพที่ 2.2 ขอบข่ายและขั้นตอนงานการผลิตใบยาในประเทศ (ฟ้ายี่)

2.3.2 การจัดหาและเตรียมใบยาต่างประเทศ

สูตรที่โรงงานยาสูบใช้ในการผลิตบุหรี่รสเวรจินี และรสอเมริกันนั้น นอกจากใช้ใบยาสูบที่ผลิตภายในประเทศแล้วจะต้องใช้ใบยาต่างประเทศด้วย เนื่องจากใบยาสูบในประเทศขณะนี้ เป็นใบยาที่รสชาติไม่พึงพอใจใช้เป็นเพียงตัวประกอบ (FILLER) เท่านั้น ปัจจุบันการจัดหาและเตรียมใบยาต่างประเทศอยู่ในความรับผิดชอบของฝ่ายจัดหาและรักษาพัสดุ โรงงานยาสูบ โดยมีผู้อำนวยการเป็นผู้ควบคุมทางด้านคุณภาพและส่วนผสมตามสูตร การกำหนดจำนวนและงบประมาณในการจัดหาใบยาทางโรงงานยาสูบจะเป็นผู้กำหนด ส่วน BLEND (ส่วนผสมใบยาตามคุณภาพต่าง ๆ ที่จะใช้ในการผลิตบุหรี่) ต่าง ๆ ผู้อำนวยการจะเป็นผู้กำหนด จากนั้นโรงงานยาสูบจะทำการจัดซื้อโดยกำหนดจำนวนประเภทและราคาให้นายหน้า (BROKER) จัดประมูลซื้อให้ ซึ่งแหล่งใบยาต่างประเทศปัจจุบันของโรงงานยาสูบคือประเทศสหรัฐอเมริกา การรวบรวมและการเตรียมใบยาจะจ้างให้โรงอบที่สหรัฐอเมริกาดำเนินการ ก่อนที่จะส่งมายังโกดังฝ่ายจัดหาและรักษาพัสดุของโรงงานยาสูบที่ประเทศไทย ส่วนการขนส่งนั้นได้ให้ผู้รับเหมาทำการขนส่งประมูลเสนอราคา

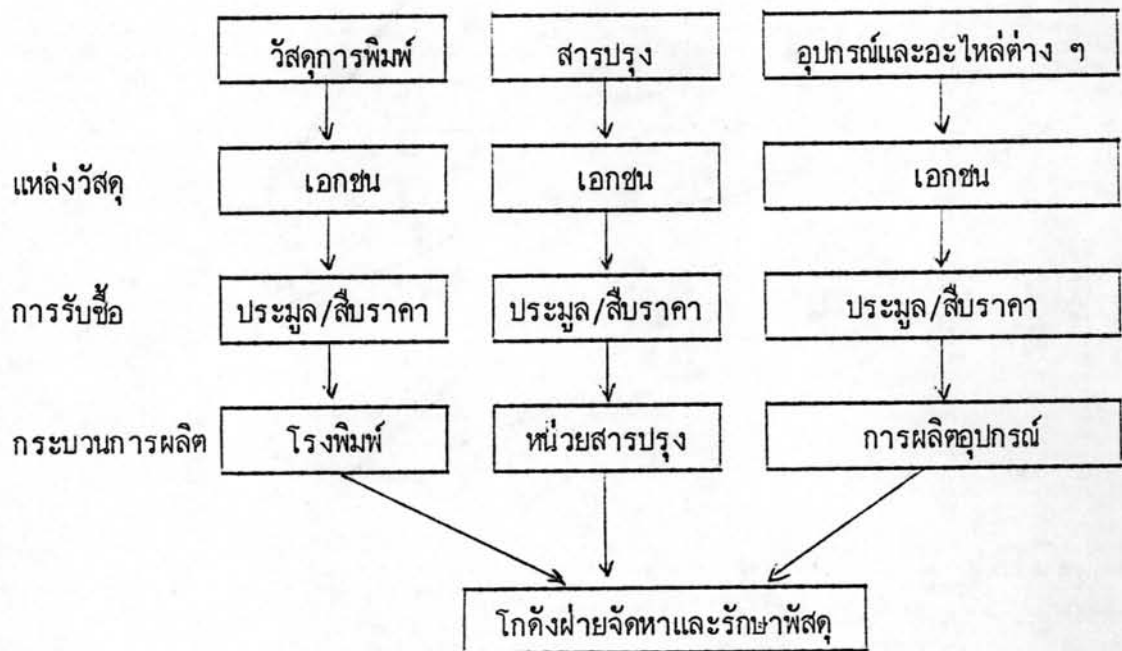
ขอบข่ายและขั้นตอนการจัดหาและเตรียมใบยาต่างประเทศได้แสดงให้เห็นในแผนภาพที่ 2.3

แผนภาพที่ 2.3 ขอบข่ายและขั้นตอนในการซื้อใบยาต่างประเทศ

2.3.3 การจัดหาและเตรียมวัสดุการผลิตอื่น ๆ

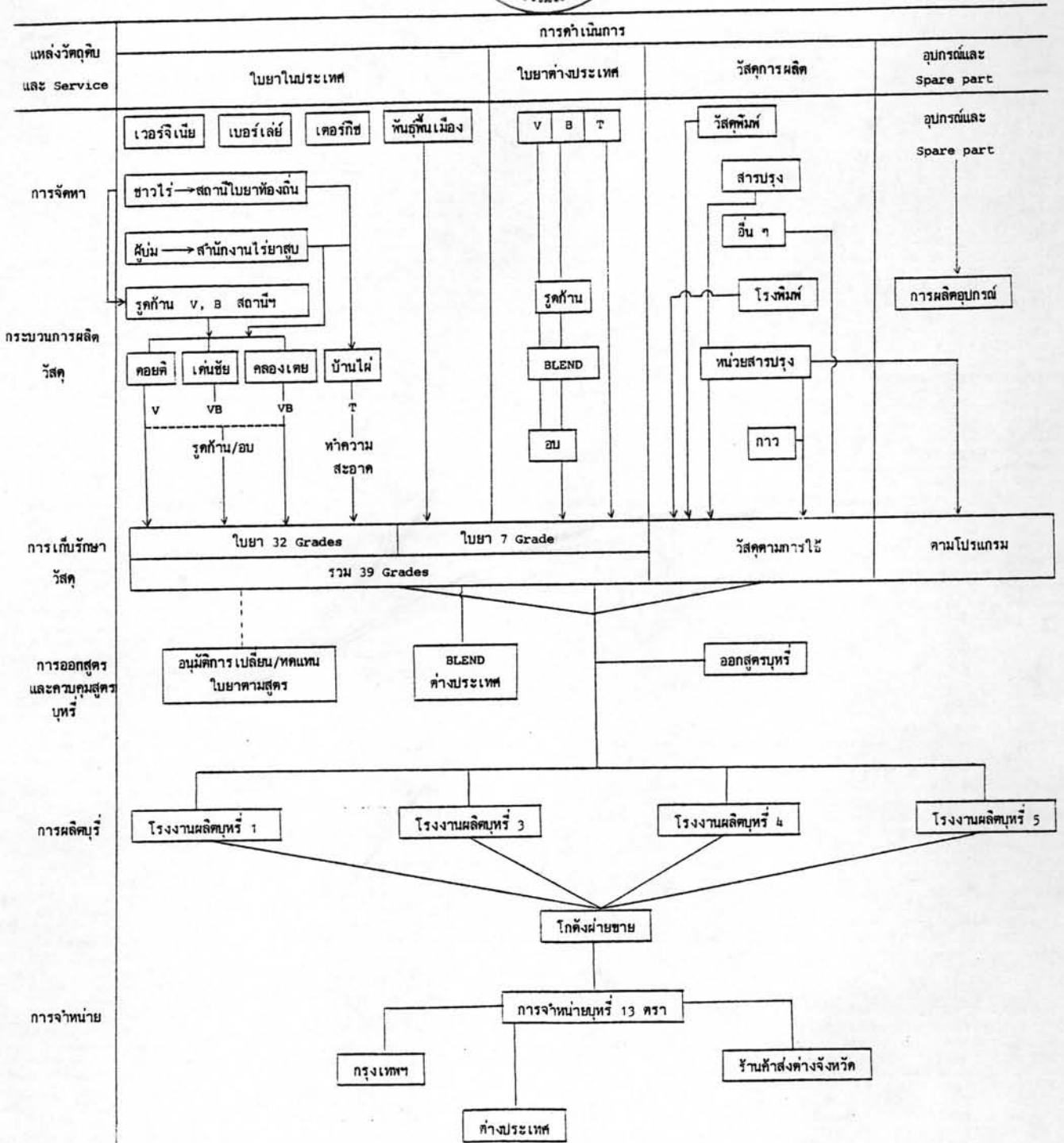
นอกจากใบยาสูบภายในประเทศและต่างประเทศแล้ว ยังมีวัสดุที่ใช้ในการผลิตบุหรี่อื่น ๆ อีก ได้แก่ วัสดุการพิมพ์ สารปรุงร่ง อุปกรณ์และอะไหล่ต่าง ๆ ซึ่งวัสดุการผลิตเหล่านี้มีอัตราการใช้ค่อนข้างคงที่ โดยมีส่วนสัมพันธ์กับจำนวนการผลิตแต่ละตรา ซึ่งวัสดุส่วนใหญ่จัดหาโดยฝ่ายจัดหาและรักษาพัสดุ ยกเว้นวัสดุต่อไปนี้ คือ เชื้อเพลิง เคมีภัณฑ์ทำกาว อะไหล่ยานพาหนะและเครื่องอะไหล่สำหรับซ่อมเครื่องจักรโรงงานจะอยู่ในงบประมาณของฝ่ายช่างและฝ่ายขนส่ง ขอบข่ายและขั้นตอนการจัดหาและเตรียมวัสดุการผลิตอื่น ๆ ปรากฏตามแผนภาพที่ 2.4

แผนภาพที่ 2.4 ขอบข่ายและขั้นตอนการจัดหาและเตรียมวัสดุการผลิตอื่น ๆ

2.4 ขั้นตอนการดำเนินงานผลิตบุหรี่

ในการผลิตบุหรี่ของโรงงานยาสูบต้องมีการจัดหาและเตรียมใบยาในประเทศ ใบยาต่างประเทศและวัสดุการผลิตอื่น ๆ เมื่อได้วัตถุดิบต่าง ๆ เรียบร้อยแล้ว หน่วยวิจัยของโรงงานยาสูบก็จะทำการวิจัยสารปรุงและบุหรี่เพื่อออกเป็นสูตรบุหรี่แต่ละรส ส่งไปยังโรงงานผลิตบุหรี่ เมื่อผลิตบุหรี่เสร็จก็จะจัดเก็บไว้ในโกดังฝ่ายขายเพื่อจัดจำหน่ายต่อไป ซึ่งขั้นตอนในการดำเนินงานผลิตบุหรี่แสดงอยู่ในแผนภาพที่ 2.5

แผนภาพที่ 2.5 ขั้นตอนการดำเนินงานผลิตบุหรี่

2.5 บทบาทของกรมสรรพสามิตในอุตสาหกรรมยาสูบ

จากความเป็นมาของอุตสาหกรรมยาสูบและการผลิตบุหรี่ของโรงงานยาสูบจะเห็นได้ว่า ใบยาสูบเป็นวัตถุดิบที่สำคัญในการผลิตบุหรี่ นอกจากนี้ยังเป็นพืชเศรษฐกิจประเภทเดียวที่จะทำการเพาะปลูกได้ก็ต่อเมื่อได้รับใบอนุญาตจากกรมสรรพสามิตก่อน ซึ่งหลักเกณฑ์และวิธีการขออนุญาตการออกใบอนุญาตและเงื่อนไขว่าด้วยการปลูกต้นยาสูบนั้น ได้อาศัยอำนาจตามความมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 ซึ่งมีหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดโดยอธิบดีกรมสรรพสามิต ว่าไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ให้ผู้ประสงค์จะขออนุญาตเพาะปลูกต้นยาสูบยื่นคำขอตามแบบ ดังต่อไปนี้

(1) ผู้เพาะปลูกต้นยาสูบที่จำหน่ายใบยาสดให้ใช้แบบ ย.ส. 102

(2) ผู้เพาะปลูกต้นยาสูบที่จำหน่ายใบยาแห้งให้ใช้แบบ ย.ส. 102/1

ข้อ 2. เมื่อเจ้าพนักงานพิจารณาเห็นสมควรอนุญาตให้ออกใบอนุญาตตามแบบ ย.ส. 202 หรือ 202/1 แล้วแต่กรณี

ข้อ 3. ให้ผู้เพาะปลูกต้นยาสูบปฏิบัติตามเงื่อนไข ดังนี้

(1) ต้องใช้พันธุ์ยาสูบตามที่อธิบดีกำหนด

(2) ต้องป้องกันมิให้ต้นกล้ายาสูบในแปลงเพาะ หรือต้นยาสูบในไร่เป็นโรค

และในกรณีที่ใช้ยาปราบศัตรูพืช ห้ามมิให้ผู้เพาะปลูกต้นยาสูบใช้ยาปราบศัตรูพืชที่มีสารเคมีประเภทที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายประกาศนี้

(ความใน (2) แก้ไขโดยประกาศกรมสรรพสามิต เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการขออนุญาตฯ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2515) ข้อความเดิมมีว่า "(2) ต้องป้องกันมิให้ต้นกล้ายาสูบในแปลงเพาะหรือต้นยาสูบในไร่เป็นโรค")

(3) เมื่อต้นกล้ายาสูบในแปลงเพาะหรือต้นยาสูบในไร่เป็นโรคร้ายแรง ต้องรายงานให้เจ้าพนักงานทราบ และเมื่อเจ้าพนักงานสั่งให้ทำลายต้นกล้ายาสูบหรือต้นยาสูบที่เป็นโรค ผู้ทำการเพาะปลูกต้นยาสูบจะต้องปฏิบัติตาม

- (4) เมื่อเสร็จการเก็บเกี่ยวแล้ว ผู้เพาะปลูกต้นยาสูบจะต้องถอนหรือทำลายต้นยาสูบในไร่ให้เสร็จภายในเวลาอันสมควร
- (5) ต้องจัดทำบัญชีแสดงรายการจำนวนต้นกล้ายาสูบที่เพาะปลูกไว้เป็นหลักฐาน เพื่อแสดงต่อเจ้าพนักงานเมื่อทำการตรวจ
- (6) ต้องปฏิบัติตามคำแนะนำในการเพาะปลูก การดูแลรักษาต้นยาสูบ การเก็บใบยาสูบตามที่เจ้าพนักงานหรือผู้มามีใบยาที่ตนรับต้นกล้ายาสูบมาปลูกให้คำแนะนำ

ในการผลิตใบยาสูบนั้น ถ้าเป็นชาวไร่ตนเองจะต้องได้รับอนุญาตจากกรมสรรพสามิตก่อน กล่าวคือ เมื่อเกษตรกรได้รับโควตาจัดสรรการผลิตใบยาจากกองสถานีใบยาแล้ว ก็จะนำโควตานั้นไปขออนุญาตปลูกยาสูบจากกรมสรรพสามิต ขณะเดียวกันก็ต้องขออนุญาตตั้งโรงบ่มและอบใบยาคด้วย

ถ้าเป็นผู้มีอิสระ ก็จะดำเนินการเช่นเดียวกับชาวไร่ตนเอง แต่เกษตรกรผู้ปลูกใบยาส่งให้ผู้มีอิสระบ่ม ไม่ต้องขออนุญาตจากกรมสรรพสามิตด้วยตนเองเลย เพราะผู้มีอิสระจะเป็นผู้ขออนุญาตแทนให้

ถ้ามีความจำเป็นต้องใช้พื้นที่ในการบ่มแทนเลิกไนท์ก็จะต้องขอสัมปทานจากกรมป่าไม้ในการที่จะนำไม้มาใช้ทำพื้นที่บ่มใบยา